

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра всесвітньої історії та філософії

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни
Методика навчання історії

підготовки бакалавра
галузі знань 03 Гуманітарні науки
спеціальності 032 Історія та археологія
освітньо-професійної програми Історія, європеїстика, археологія

Луцьк – 2020

Силабус навчальної дисципліни “Методика навчання історії”

для бакалаврів

галузі знань 03 Гуманітарні науки

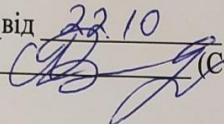
спеціальності 032 Історія та археологія

освітньо – професійна програма «Історія, європеїстика, археологія»

Розробник: Шульга Світлана Анатоліївна, доктор історичних наук, доцент, професор кафедри всесвітньої історії та філософії.

Силабус навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри всесвітньої історії та філософії.

Протокол № 5 від 22.10 2020 р.

Завідувач кафедри (Стрільчук Л. В.)

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо наукова/освітньо творча програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 032 Історія та археологія освітньо – професійна програма «Історія, європеїстика, археологія»	Нормативна
Кількість 120 / 4 годин/кредитів		Рік навчання третій
		Семестр 6
		Лекції 30 год. Практичні(сем.) 30 год. Лабораторні Індивідуальні
		Консультації 6 год.
		Самостійна робота 54 год.
ІНДЗ: -		Форма контролю: іспит
Мова навчання	українська	

II. Інформація про викладача

Шульга Світлана Анатоліївна

Науковий ступінь доктор історичних наук

Вчене звання доцент

Посада професор кафедри всесвітньої історії та філософії

Контактна інформація s.shulga@ukr.net

Дні занять (за електронним розкладом)

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Змістовий модуль 1 . Методика навчання історії як наукова дисципліна.

Методи навчання історії

Тема 1. Методика навчання історії як наукова дисципліна.

Поняття та сутність методики навчання історії. Завдання, зміст та структура курсу методики навчання історії. Роль і місце методики у шкільному навчанні історії. Об'єкт та предмет методики як науки. Процес навчання історії. Взаємозв'язок методики з психолого-педагогічними та спеціальними (історичними) дисциплінами. Рівні наукових досліджень. Методи наукових досліджень процесу навчання історії. Компоненти наукових педагогічних досліджень. Основна методична література.

Тема 2. Розвиток шкільної історичної освіти. Сучасна історична освіта в Україні.

Зародження історичних знань та способи їх передачі. «Синопис». Розвиток історичної освіти та методики викладання у ХІХ ст. Історична освіта та методика навчання історії в

Україні наприкінці XIX – на початку XX ст.

Основні етапи розвитку шкільної історичної освіти та методики викладання в СРСР. Перші радянські програми та підручники, журнал «Преподавание истории в школе». Динаміка змін структури шкільної історичної освіти в СРСР. Формування методики викладання історії як самостійної педагогічної науки. Світова практика навчання історії в школах.

Історія як навчальний предмет в навчальних закладах України. Мета та принципи навчання історії в школі. Завдання шкільної історичної освіти в Україні. Методологічні підходи до сучасної історичної освіти. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Структура шкільної історичної освіти. Загальна характеристика курсів: історія України, всесвітня історія. Компетентності та їх зв'язок з освітньо-виховними завданнями навчання історії. Чинні програми з історії. Загальна характеристика підручників та посібників для учнів.

Тема 3. Формування системи історичних знань.

Сутність поняття «історичні знання». Структура історичних знань школярів. Компоненти навчального історичного матеріалу: конкретні історичні уявлення, історичні поняття, історичні факти, закономірності історичного розвитку.

Історичні уявлення. Уявлення пам'яті та фантазії. Види історичних уявлень та їх значення в процесі формування історичних знань. Прийоми створення уявлень про факти минулого, про історичний час і простір.

Створення уявлень про факти минулого. Історичні факти, їх роль у вивченні історії. Види історичних фактів. Взаємозв'язок подій і явищ. Співвідношення конкретних фактів і узагальнень у процесі вивчення історії. Формування уявлень про історичний час і простір.

Історичні поняття як головний компонент історичного матеріалу. Діалектичний взаємозв'язок засвоєння фактів і понять. Класифікація історичних понять. Формування історичних понять як складова частина формування наукового світогляду та розвитку мислення учнів в процесі навчання історії. Основні методичні умови, прийоми та засоби формування понять. Розвиток і ускладнення понять в процесі навчання. Оперування поняттями. Роль понять у вивченні історії. Співвідношення фактів та понять.

Поняття про історичні закономірності. Історичні зв'язки. Історична свідомість. Історичні зв'язки та закономірності суспільного розвитку – головний компонент історичного матеріалу. Види історичних зв'язків; локальні, часові, причинно-наслідкові. Методика розкриття зв'язків і закономірностей історичного розвитку з врахуванням вікових особливостей учнів. Поглиблення знань про історичні закони та підвищення теоретичного рівня узагальнень у старшій школі.

Тема 4. Пізнавальні вміння як компонент змісту шкільної історичної освіти

Психолого-педагогічна характеристика пізнавальних можливостей учнів у навчанні історії. Поняття про вміння в методиці навчання історії. Класифікація пізнавальних вмінь. Характеристика навчальних вмінь: локалізувати історичні події, співвідносити процеси з періодом, епохою, формацією на основі періодизації історії; працювати із різноманітними джерелами знань, пояснювати історичні факти на основі різнобічного вивчення джерел та застосування теоретичних знань виявляти сутність історичних явищ і оцінювати їх; викладати історичний матеріал наскрізним питанням курсу; конспектувати, тезувати, реферувати історичний матеріал.

Етапи та методика формування вмінь та навичок учнів у процесі навчання історії. Наступність та ускладнення вмінь учнів у молодшій, середній та старшій школі. Способи вивчення пізнавального інтересу учнів до історії. Пізнавальні завдання як засіб діагностики і розвитку пізнавальних можливостей учнів у навчанні історії.

Логічне мислення у процесі вивчення історії. Дивергентне та конвергентне мислення. Необхідність формування критичного та оціночного мислення. Методичні шляхи формування мислення на уроках історії

Тема 5. Методика встановлення міжкурсових та міжпредметних зв'язків

Сутність міжпредметних зв'язків, їх роль у формуванні системи історичних знань, розумінні та засвоєнні загальнолюдських цінностей. Міжпредметні зв'язки як компонент

програми навчального предмету. Зміст міжпредметних зв'язків курсів історії та інших шкільних предметів. Типологія міжкурсових та міжпредметних зв'язків : ретроспективні, синхронні, перспективні. Методичні прийоми та засоби встановлення міжпредметних і міжкурсових зв'язків в опрацюванні нового матеріалу; бесіди; роботі з текстами підручника, документу, наочного посібника.

Змістовий модуль 2. Методи навчання та форми організації навчально-виховного процесу з історії в школі

Тема 6. Методи, прийоми та засоби навчання історії. Словесний метод.

Поняття про комплекс методів, прийомів та засобів навчання історії: підходи до визначення понять «метод», «прийом», «засіб». Класифікації методів навчання історії: активні, пасивні, інтерактивні.

Прийоми навчання історії як спосіб взаємодії учителя і учнів. Прийоми розумової діяльності і прийоми навчальної роботи учня. Прийоми вивчення історичного матеріалу на емпіричному та теоретичному рівнях.

Засоби навчання: класифікація та характеристика. Друковані засоби навчання: документальні джерела, навчальні посібники, хрестоматії, науково-популярна та художня література, періодичні видання. Наочні засоби навчання: речова, образотворча, умовна наочність. Використання технічних засобів на уроках історії. Аудіовізуальні засоби навчання. Критерії вибору засобів навчання історії.

Кабінет історії в школі: обладнання та організація роботи.

Сутність словесного методу. Монолог та діалог у викладанні історії. Види усного викладу історичного матеріалу: класифікація та характеристика; вимоги до усного слова. Бесіда: класифікація та характеристики. Вимоги до проведення бесіди.

Сутність практичного методу навчання. Особливості організації вивчення історичного матеріалу у позанавчальний час. Методика здійснення практичної пізнавальної діяльності учнів.

Тема 7. Наочні методи навчання історії

Поняття наочного навчання. Види та класифікація наочності. Речові пам'ятки та образна наочність, методи роботи. Історичні карти, їх класифікація та характеристики. Контурні карти. Карто-схеми. Прийоми роботи з історичними картами. Прийоми роботи з картини на уроках історії, типи картин, карикатура. План картинного опису, опис та інтерпретація зображення. Прийоми роботи з картинами. Застосування опорних схем, конспектів, сигналів, таблиць у навчанні історії. Методика застосування навчальних та художніх кінофільмів з історії. Використання інформаційних технологій у навчанні історії.

Тема 8. Історичний текст як джерело навчання історії. Типологія навчальних текстів

Місце та роль історичних текстів у навчанні історії. Класифікація навчальних текстів. Методика роботи з документами на уроках історії: первинні і вторинні джерела, типологія джерел, класифікація документів. Прийоми та етапи роботи з документами. Використання творів художньої та науково-популярної літератури в процесі навчання історії. Прийоми ознайомлення з художньою та науково-популярною літературою у процесі вивчення історичного матеріалу. Проблема інтерпретації текстів на уроках історії.

Підручник як основний тип навчального тексту. Функції підручника. Прийоми роботи з текстом підручника історії.

Тема 9. Шкільний підручник : підходи, структура, методичне забезпечення

Шкільний підручник з історії: проблеми і підходи до створення, варіативність та поліконцептуальність. Дискусії та підходи до підготовки «ідеального» підручника з історії. Сучасний український підручник з історії. Інтегрований курс історії та його підручник.

Структура підручника: текстова і позатекстова складові, апарат орієнтування. Текст підручника: основний, додатковий, пояснювальний. Позатекстовий компонент. Методичний апарат: питання, завдання, текстові таблиці. Апарат орієнтування. Прийоми роботи з підручником.

Тема 10. Урок як основна форма навчальної діяльності. Типологія уроків

Історія урочної системи організації навчання. Поняття урочної системи організації

навчального процесу. Сучасні підходи до класифікації і типології уроків. Характеристика основних типів уроків історії. Форма уроку. Вимоги до сучасного уроку історії.

План-конспект. Підготовка вчителя до уроку. Структура уроку, організація роботи на основних його етапах. Критерії оцінювання уроку.

Лекція, семінар, практикум як форми організації навчального процесу. Гра на уроці. Використання ігрових елементів на уроках. Нетрадиційні уроки історії.

Тема 11. Специфічні форми навчально-виховного процесу з історії.

Визначення специфічних форм навчання. Факультативні заняття. Мета і завдання факультативних курсів історії. Загальна характеристика програм факультативних курсів. Принципи їх побудови, співвідношення з основними курсами. Методика проведення факультативних занять. Умови їх ефективності. Навчальні екскурсії, конференції. Лекції, семінарські, практичні заняття, лабораторні заняття в старших класах. Нетрадиційні форми організації навчання.

Інтерактивні технології навчання історії в школі. Особистісно-орієнтоване навчання історії в школі, сутність та значення. Технологія кооперативного навчання. Технологія колективно-групового навчання. Технологія ситуативного моделювання. Технологія опрацювання дискусійних питань. Модульно-рейтингова технологія. Інтерактивний урок.

Тема 12. Система перевірки та оцінки рівнів навчальних досягнень учнів

Функції та форми перевірки результатів навчання історії. Функції перевірки і оцінювання (контролю) результатів навчання історії: діагностична, прогностична, коригуюча, навчальна, розвивальна, виховна, стимулююче-мотиваційна. Завдання перевірки та оцінки знань і вмінь учнів.

Первинний, поточний, періодичний, тематичний види перевірки результатів навчання історії. Прийоми усної та письмової перевірки знань та вмінь учнів. Тестова методика перевірки знань учнів.

Оцінювання як мета перевірки результатів навчання. Сучасні підходи до оцінювання рівнів навчальних досягнень школярів на уроках історії (В. Власов, К. Баханов, Р. Пастушенко). Проблема об'єкту оцінювання.

Технології оцінювання рівнів навчальних досягнень учнів з історії у контексті компетентісного підходу. Методика усної перевірки знань та вмінь учнів. Планування усної перевірки навчальних досягнень учнів на уроці комбінованого типу. Методика письмової перевірки навчальних досягнень. Перевірка навчальних досягнень учнів на уроці узагальнення та перевірки. Особливості підготовки та проведення уроків тематичного оцінювання.

Тема 13. Позакласна робота з історії

Позакласна робота у вивченні історії. Основні напрями та форми позакласної роботи з історії. Організація краєзнавчої роботи. Історичні гуртки та товариства. Нетрадиційні форми позакласної роботи з історії. Методика підготовки та проведення виховних заходів з історичною тематикою. Організація заходів пізнавального характеру на історичну тематику (вікторини; історичні КВК; клуб юних істориків "Що? Де? Коли?" тощо).

Тема 14. Виховання на уроках історії

Виховний потенціал шкільного курсу історії. Методичні прийоми та засоби реалізації виховних завдань і можливостей курсу історії. Формування емоційно-ціннісного взаємозв'язку з минулим. Зв'язок викладання історії з життям, із сучасністю – одна з головних умов реалізації виховної значущості історії. Єдність логічного та емоційного в розкритті подій і явищ історії як шлях формування естетичних і моральних почуттів учнів, виховання їх у відповідності з ідеалами гуманізму, демократії, патріотизму, миру та співробітництва.

Тема 15. Учитель історії

Особливості педагогічної діяльності вчителя історії; її зміст і структура. Викладання історії як творча діяльність спільна вчителя та учня. Сутність педагогічної творчості. Етапи професійного вдосконалення вчителя історії. Методична робота вчителя в школі, її форми. Основні напрямки самоосвіти вчителя історії. Методичні напрацювання вчителів історії

України, методична періодика.

2. Пререквізити: навчальні курси з історії давньої, нової та новітньої історії України, стародавньої, середньовічної, нової та новітньої історії світових цивілізацій; навчальні курси психолого-педагогічного напрямку.

Постреквізити.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «**Методика навчання історії**» виконує кілька важливих функцій у підготовці фахівців-істориків, учителів закладів освіти. Вона завершує професійно-педагогічну підготовку, надаючи інструментарій для їхньої вчительської діяльності, покликаний формувати вміння майбутнього вчителя закладати громадянські особистісні якості учня, яких потребує демократичне суспільство (інтелектуальну чесність, відкритість розуму, повагу до правди, толерантність, вміння критично мислити), виконує роль провідника у переході до особистісно орієнтованого навчання, виховання на уроках вітчизняної та всесвітньої історії громадянина України.

Метою курсу є підготовка студентів до здійснення професійної діяльності з організації навчання історії в закладах середньої освіти, надання базових теоретичних знань, практичних вмінь та навичок, що становлять основу професійної підготовки майбутнього вчителя.

Завданнями є засвоєння студентами знань основних закономірностей навчання та виховання на уроках історії, оволодіння основними практичними навичками навчання історії та ведення виховної роботи; формування свідомого творчого ставлення до майбутньої педагогічної діяльності.

Основним змістом курсу є: історія розвитку та методологія методики як науки; основні закономірності методики навчання; чинні шкільні програми, підручники, методична література з історії; процес формування історичних знань; методи й методичні прийоми навчання та виховання учнів у процесі вивчення історії на уроках та в позаурочний час; основні засоби навчання історії; міжпредметні та міжкурсові зв'язки; форми організації навчально-виховного процесу з історії; інноваційні методики, технології та засоби навчання історії; система перевірки й оцінки навчальних досягнень учнів; форми та методи позакласної роботи з історії; проблеми сучасної методики, інноваційні методи навчання. Формування вмінь та навичок застосування різних методів та прийомів навчально-виховної діяльності на уроках та в позаурочний час; підготовки та проведення уроків різних типів; складання план-конспекту уроку; використання різних засобів навчання; здійснення моніторингу знань та вмінь учнів і оцінювання навчальних досягнень учнів. Обладнувати та організовувати роботу шкільного кабінету історії. Вести методичні дослідження; працювати з науково-методичною літературою.

Навчальна дисципліна «Методика навчання історії» у відповідності із навчальним планом вивчається студентами III курсу (шостий семестр) спеціальності 032 «Історія та археологія» у обсязі 120 год / 4 кредити, лекцій 30 год., семінарських занять 30 год., самостійної роботи 54 год., консультацій 6 год. Передбачено виконання індивідуального завдання. Підсумкова форма контролю – іспит.

4. Компетентності

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1: Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2: Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3: Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

- ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
 ЗК 5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
 ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
 ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
 ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
 ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним.
 ЗК 10. Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові) компетенції (ФК):

- ФК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.
 ФК 2. Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.
 ФК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.
 ФК 4. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.
 ФК 5. Здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).
 ФК 6. Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.
 ФК 7. Здатність використовувати фахові знання та професійні навички для виявлення, охорони та популяризації історико-культурної спадщини.
 ФК 8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні соціальні події та явища.
 ФК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.
 ФК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.
 ФК 11. Здатність здійснювати та організовувати археологічну діяльність.
 ФК 12. Здатність робити відбір та прийняття на збереження артефактів і документів у відповідності до нормативів, організовувати археографічну діяльність, роботу в архівах та музеях, державних наукових та науково-дослідних установах у відповідності з прийнятими правилами та нормами.

Програмні результати навчання (ПРН)

2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.
 8. Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.
 9. Мати навички організації практичного вирішення питань історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України.
 10. Застосовувати сучасні методики у процесі популяризації історії та археології, а також здійсненні різних видів педагогічної діяльності.
 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.
 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.
 14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабо р.	Сам. роб.	Кон с.	Форма контролю
Змістовий модуль 1.						

Тема 1. Методика навчання історії як наукова дисципліна. Розвиток шкільної історичної освіти в Україні.	6	2		4		Р, РМГ 12 б.
Тема 2. Формування системи історичних знань.	6	2	2	2		ДС, ІР 12 б.
Тема 3. Компоненти змісту шкільної історичної освіти	6	2	2	2		Р, ІР 12 б.
Тема 4. Методика встановлення міжкурсних та міжпредметних зв'язків	6	2	2	2		ДБ, ДС, Т 12 б.
Тема 5. Методи, прийоми та засоби навчання історії.	8	2	2	4		ДС, ДБ, РМГ, презентація 12 б.
Тема 6. Словесний метод навчання історії.	8	2	2	4		ДС, ДБ, РМГ 12 б.
Тема 7. Наочність на уроках історії. Види наочності та особливості її використання.	8	2	2	4		ДС, ДБ, РМГ, презентація 12 б.
Тема 8. Історичний текст як джерело вивчення історії. Типологія навчальних текстів. Аналіз тексту на уроках історії.	8	2	2	4		ІР, РМГ 12 б.
Разом за модулем 1	56	16	14	26		50 б. (середня арифметична від 12 б + 8 б. акт. + 30 б МКР)
Змістовий модуль 2.						
Тема 9. Шкільний підручник : підходи, структура, методичне забезпечення	10	2	2	6		ІР, РЗ, ДС 12 б.
Тема 10. Урок як основна форма навчальної діяльності .	14	2	2	6	4	Т, ДС, РМГ 12 б.
Тема 11. Типологія уроків історії	8	2	2	4		ДС, РМГ 12 б.
Тема 12. Змішане навчання історії	4	2		2		ДС, РМГ 12 б.
Тема 13. Оцінювання навчальних досягнень учнів			2	2		ДС, РМГ 12 б.
Тема 14. Специфічні форми навчально-виховного процесу з історії.	8	2		2		РМГ, ДС 12 б.
Тема 15. Позакласна робота з історії.	6	2	2	2		Т, ІР, презентація 12 б.
Тема 16. Виховання на уроках історії.	7		4	2	1	ІР, презентація 12 б.
Тема 17. Учитель історії в закладах освіти. Професійний стандарт вчителя загальної середньої освіти	7	2	2	2	1	ДС, ІР 10 б.
Разом за модулем 2	64	14	16	28	6	50 б. (середня арифметична від 12 б + 8 б. акт. + 30 б МКР)
Поточна оцінка						40
Модульна контрольна робота (М1+М2)						60

ІНДЗ (додається до поточної)						12
Інше						-
Всього годин / балів:	120	30	30	54	6	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/контрольна робота, Р – реферат (аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо).

6. Завдання для самостійного опрацювання.

(За навчальним планом відповідно до визначених тем).

Завдання 1. Комплексний аналіз навчальної програми з історії за схемою:

1. Назва програми, її автори, вихідні дані. Рівень освіти, на якому реалізується дана програма.
2. Структура шкільної історичної освіти, для якої підготовлена дана програма.
3. Види занять, на яких реалізується програма.
4. Рівень засвоєння програми учнями.
5. Вид загальноосвітнього закладу, для якого розроблена програма.
6. Навчально-методичний комплекс, підготовлений у зв’язку з даною програмою.
7. Основні компоненти програми.
8. Мета й завдання вивчення історії, особливості шкільного пізнання минулого в інтерпретації авторів програми.
9. Особливості змісту освіти: співвідношення фактичного та теоретичного матеріалу програми з держстандартом; співвідношення фактів і теорії в основній частині та його адекватність віковим пізнавальним особливостям учнів, для яких призначена програма; особливості формулювання історичних сюжетів і навчальних проблем, рівень і характер пізнавальної діяльності, до якого тяжіє програма.
10. Інші особливості та переваги (недоліки) програми.
11. Узагальнюючий висновок про відповідність програми заявленій меті навчання історії та учнівській аудиторії.

Завдання 2. Комплексний аналіз підручника з історії за схемою (Пометун О. Методика навчання історії в школі. К.: Генеза, 2006. 323 с. С. 129–130.)

IV. Політика оцінювання

Оцінювання навчальних успіхів студента здійснюється на основі виконання завдань, підготовки семінарських занять та контрольних робіт з курсу. Відвідування лекційного та семінарського курсів обов’язкове. Поточне оцінювання здійснюється за результатами підготовки студента до семінарських занять та виконання тестових завдань (середня арифметична оцінка 12 б.). Модульні контрольні роботи виконуються у письмовій або тестовій формах (30 б.).

В разі неможливості бути присутнім на заняттях, студент повідомляє про це старосту групи і складає дану пропущену тему або модуль викладачеві індивідуально.

За бажанням (при недостатній кількості балів) і консультацією із викладачем студент може додатково виконати індивідуальне завдання, скласти тести за певною темою і в такий спосіб підвищити підсумковий бал.

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є іспит, контроль здійснюється за підсумками поточного та модульного оцінювання.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
--	--------

90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

А) Документи, підручники, монографії

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти : затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392. *Офіційний вісник України*. 2012. № 11. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/ru/1392-2011-%D0%BF>
2. Закон про освіту. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа). URL : <http://www.mon.gov.ua/education/average/concept.doc>
4. Програми загальноосвітніх навчальних закладів. Історія України. Всесвітня історія. 5-11 класи (редакція 2001 року). *Історія в школі*. 2001. №8. С.2 – 25.
5. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. Історія України. Всесвітня історія. Основи правознавства. К.: Освіта. 2013. 96с. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>
6. Національна доктрина розвитку освіти. URL : <http://www.president.gov.ua/documents/151.html>
7. Історія: Україна і світ. 10–11 класи. НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА для загальноосвітніх навчальних закладів. URL : http://www.memory.gov.ua/sites/default/files/finish_istoria_ukraina-i-svit-ntegrovana.pdf
8. Про внесення змін до навчальних програм з історії України 5-9 та 10-11 класів закладів загальної середньої освіти. НАКАЗ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ. м. Київ. ВІД 21 ЛЮТОГО 2019 Р. № 236. URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-vnesennya-zmin-do-navchalnih-program-z-istoriyi-ukrayini-dlya-5-9-ta-10-11-klasiv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>
9. Куриліва Валентина. Методика викладання історії. Львів-Торонто : «Світ», 2003. 248.
10. Мельник Л.Г. Методика викладання історії. К.: Вища школа, 1974. 221 с.
11. Методика преподавания истории в средней школе. Учеб. пособие для студентов пединститутов по спец. № 2108 История (С.А.Ежова, И.М.Ледбеева, А.В.Дружкова и др.). М.:Просвещение,1986. 272 с.
12. Пометун О. Методика навчання історії в школі. К.: Генеза, 2006. 328 с.
13. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: [наук.-метод. посіб.]. К.: А.С.К., 2003. 192 с.
14. Пометун Е.И. Школьное историческое образование в Украине: пути развития и проблемы. Луганск: Изд-во ВУГУ, 1995. 200 с.
15. Студеникин М.Т. Методика преподавания истории в школе: [учебник для вузов]. М.: ВЛАДОС, 2000.
16. Українська історична дидактика. К.: Генеза, 2003. 267с.

Підручники із всесвітньої історії для школи.

1. Бандровський О., Власов В. Всесвітня історія. Історія України. Інтегрований курс. Підручник для 6 класу. Київ, 2019.
2. Голованов С. Всесвітня історія. Історія України. Інтегрований курс. Підручник для 6 класу. Тернопіль, 2019.
3. Щупак І., Піскарьова І., Бурлака О. Всесвітня історія. Інтегрований курс. Підручник для 6 класу. Київ, 2019.
4. Шалагінова О.І. Історія стародавнього світу: підруч. [для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл.] / О.І. Шалагінова, Б.Б. Шалагінов. – К.: Педагогічна преса, 2006.

5. Пометун О., Малієнко Ю. Всесвітня історія. Підручник для 7 класу. Київ, 2015.
6. Ліхтей І. Всесвітня історія. Підручник для 7 класу. Київ, 2015.
7. Подалаяк Н., Лукач І., Ладиченко Т. Всесвітня історія. Підручник для 7 класу. Київ, 2015.
8. Щупак І. Всесвітня історія. Підручник для 7 класу. Київ, 2015.
9. Подалаяк Н.Г., Лукач І.Б., Ладиченко Т.В. Всесвітня історія. Підручник для 8 класу. Київ, 2016.
10. Ліхтей І. М. Всесвітня історія. Підручник для 8 класу. Київ, 2016.
11. Гісем О.О., Мартинюк О.О. Всесвітня історія. Підручник для 8 класу. Київ, 2016.
- 12.
13. Д'ячков С.В., Литовченко С.Д. Всесвітня історія. Підручник для 8 класу. Київ, 2016.
14. Осмоловський С.О., Ладиченко Т. В. Всесвітня історія. Підручник для 9 класу. Київ, 2017.
15. Реєнт О. П., Малій О.В. Всесвітня історія. Підручник для 9 класу. Київ, 2017.
16. Щупак І. Всесвітня історія. Підручник для 9 класу. Київ, 2017.
17. Полянський П. Всесвітня історія. Підручник для 9 класу. Київ, 2017.
18. Коляда І.А. Всесвітня історія. Підручник для 9 класу. Київ, 2017.
19. Сорочинська Н.Я., Гісем О.О. Історія України. Підручник для 10 класу. Київ, 2018.
20. Ладиченко Т.А. Всесвітня історія. Підручник для 10 класу. Київ, 2018.
21. Полянський П. Всесвітня історія. Підручник для 10 класу. Київ, 2018.
22. Щупак І. Всесвітня історія. Підручник для 10 класу. Київ, 2018.
23. Полянський П. Всесвітня історія. Підручник для 11 класу. Київ, 2019.
24. Щупак І. Всесвітня історія. Підручник для 11 класу. Київ, 2019.
25. Ладиченко Т.А. Всесвітня історія. Підручник для 11 класу. Київ, 2019.
26. Бураков Ю. В., Кипаренко Г.М., Мовчан С.П. Всесвітня історія. Підручник для 11 класу. Київ, 2019.

В) Періодика

1. Акінфієв О. Реферат як приклад дослідницької роботи. Історія в школі України. 2008. №8. С.16-21.
2. Барладін О. Історичний атлас в комп'ютерному класі. Історія в школі України 2005. №1. С.21-22.
3. Баханов К.О. Лабораторно-практичні роботи у викладанні історії України. К.: Генеза, 1996. 205с.
4. Баханов К. Навчання історії за інтегрованою системою. Історія в школі України 2010. № 2. С. 14-18.
5. Баханов К. Навчання історії за проектною системою. Історія в школі України 2010. № 3. С. 33-41.
6. Баханов К. Навчання історії за системою С. Френе. Історія в школі України. 2002. № 5-6. С. 37-43.
7. Баханов К. Написані з власного досвіду (перше покоління українських підручників: основні напрями модернізації). *Історія в школі України*. 2004. №5. С.11-16.
8. Баханов К. Робочий зошит учня – інноваційний засіб навчання у другій половині 1990-х років. *Історія в школі України*. 2006. №9. С.16-21.
9. Баханов К. Технологія групової творчої справи в навчанні історії в школі. *Історія в школі України*. 2010. № 1. 23-28.
10. Баханов К. Технологія повного засвоєння навчального матеріал. *Історія в школі України*. 2010. №2 . С. 20-25.
11. Баханов К. Учнівські компетенції як складова програм з історії для 12-річної школи. *Історія в школі України*. 2004. № 7. С. 7-11.
12. Бійчук Г. Сутність, структура і психологічні особливості формування національного характеру особистості. *Історія в школі*. 2005. № 7-8. С.1-8.
13. Власов В. Методика контролю навчальних досягнень учнів з історії в контексті компетентнісноорієнтованого навчання. *Історія в школі*. України. 2007. № 6.С.15-21.
14. Гін А. О. Прийоми педагогічної техніки: Вільний вибір. Відкритість. Діяльність. Зворотний зв'язок. Ідеальність: посібник для вчителів. Луганськ: Навчальна книга. Янтар. 2004. 84 с.

15. Гриценко А. Формування інформаційної компетентності: аналіз теоретичного поняття. *Історія в школі*. 2013. Липень-серпень. № . С.12-15.
16. Гриценко А. Дослідження структури та складових елементів інформаційної компетентності старшокласників у процесі її формування. *Історія в сучасній школі*. 2013. № 10. С.27-24.
17. Гриценко А. Новий державний стандарт та навчальні програми з історії як офіційні документи з формування в учнів умінь використовувати інформаційні ресурси у процесі вивчення історії. *Історія в сучасній школі*. 2013. № 11. С. 32-34.
18. Громова Л. П. Використання ілюстративного матеріалу для створення дистанційного курсу історії України. URL: <http://conf.vntu.edu.ua/zrazok/zrazok2.html>
19. Гирич І. Національний дискурс як забороло від ксенофобії, або як наші мінуси зробити плюсами. *Історія в школах України*. 2008. №7-8.
20. Гирич І. Страсті навколо підручників з історії: підручник як головний засіб будівництва держави. *Проблеми історії України: Факти, судження, пошуки*: Міжвідомчий збірник наукових праць. Випуск 16: На пошану доктора історичних наук професора С. В. Кульчицького з нагоди 70-річчя від дня народження та 50-річчя наукової праці/ відп. Ред. В.Смолій: В 2-х частинах. Ч. 1. К., 2007. С. 243-252.
21. Гирич І. Українська історична освіта на початку ХХІ ст.: від обмежень філософії етноцентризму до концепції засвоєння «чужого» як «свого». *Історія в школах України*. 2009. № 5.
22. Гирич І. Якої реорганізації потребує шкільна історія? *Історія в школах України*. 2008. № 10.
23. Гуткевич С.О. Оніщенко І.Г. Світовий освітній простір: тенденції та перспективи розвитку в умовах глобалізації. Монографія. Київ, 2014. 205 с.
24. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. Харків, 2009. 176 с. (Серія «Золота педагогічна скарбниця»).
25. Десятов Д. Використання картин історичної тематики на уроці: створення образів чи міфів? *Історія в школі України*. 2007. № 5. С.1 7-23.
26. Десятов Д. Використання мережевого геосервісу GOOGLE-MAPS в процесі навчання історії. *Історія в школі*. 2013. Червень. С. 22-24.
27. Десятов Д. Використання мережевих технологій як засобу організації кооперативної діяльності учнів в процесі навчання історії. *Історія в школі*. 2013. Липень-серпень. С. 16-19.
28. Десятов Д. Використання ВЕБ-КВЕСТУ як методу розвитку дослідницьких умінь учнів у процесі навчання історії. *Історія в школі*. 2012. Вересень. С. 22-25.
29. Дудка В., Дудка Л. Тест ЗНО з історії України: методологічні проблеми та типологія тестових матеріалів. *Історія в школах України*. 2010. №2. С. 14-19.
30. Єрмоленко А. Як працювати з джерелами інформації на уроках історії. *Історія в школі України*. 2007. №7. С. 35-36.
31. Журба Л. Проблемні ситуації та способи їх створення на уроках новітньої історії України. *Історія в школі*. 2006. №6. С. 28-33.
32. Задорожна Л. Навчити працювати самостійно (інтеграційний метод роботи з історичними документами). *Історія в школі України*. 2014. №5. С. 7-10.
33. Коляда І. Урок-історична вікторина-ефективна форма організації реалізації засад особистісноорієнтованого навчання. *Історія в школі*. 2015. №1. С. 22-26.
34. Коляда І., Виговський М., Загребельна Н. Роль та місце художньої літератури на уроках історії України. *Історія в школі*. 2007. №3. С. 23-29
35. Комар В. Особливості проведення уроків узагальнення з історії в 5 класі. *Історія в школі України*. 2006. №6. С. 36-41
36. Комаров В. До питання про систему методів навчання історії в школі (загальнометодичний аспект). *Історія в школі України*. 2013. №5. С. 26-29.
37. Комаров В. Історичні образи: як їх формувати. *Історія в школі України*. 2015. №2. С. 26-28.
38. Комаров В. Наступність в системі методів навчання історії. *Історія в школі*. 2003. №4. С. 16-20.

39. Комаров В. До питання про систему методів навчання історії в школі *Історія в школі України*. 2003. № 5. С. 23-26.
40. Комаров В.О. Про систему методів навчання історії. *Історія в школі України*. 2013. № 6. С.30-35.
41. Кузьменко О. Урок-семінар. *Історія в школі України*. 2015. №2. С. 29-31; № 6. С. 20-21.
42. Кульчицький С. Державний стандарт освіти й вимоги до нового покоління підручників з історії. Українська історична дидактика: Міжнародний діалог (фахівці різних країн про сучасні українські підручники з історії): 3б. наук. ст. Київ, 2010. № 4.
43. Курилів В. І. Методика викладання історії: Навч. посіб. Харків-Торонто, 2008.
44. Курилів Валентина. Методика викладання історії. Львів-Торонто : «Світ», 2003. 248.
45. Ладиченко Т. Електронний педагогічний програмний засіб з історії-новий крок в оволодінні навчальним матеріалом. *Історія в школі України*. 2005. №4. С.35-36.
46. Левдер А. До проблеми технологізації навчальної діяльності школярів на уроках історії. *Історія в школі України*. 2007. №5. С.24-27.
47. Левітас Ф. Сучасний урок – основні вимоги до організації навчального процесу. *Історія в школі*. 2006. №12. С.26-32.
48. Левітас Ф., Розвадовська Л. Робота з підручником на уроках історії *Історія в школі*. 2007. № 5. С.22-27.
49. Люшин М. Виховуємо громадянина. *Історія в школі України*. 2015. № 2. С. 8-10.
50. Мельник Л.Г. Методика викладання історії. К.: Вища школа, 1974. 221с.
51. Методика преподавания истории в средней школе. Учеб. пособие для студентов пединститутов по спец. № 2108 История (С.А.Ежова, И.М.Ледбеева, А.В.Дружкова и др.). М.:Просвещение,1986. 272 с.
52. Мисан В Сучасний урок історії: типологія, структура, характеристика форм. *Історія в школі*. 2006. №2. С. 20-23; №3. С. 20-23.
53. Мисан В. До проблеми змісту курсів історії. *Історія в школі України*. 2007. №7. С.23-28
54. Мисан В. Особливості організації навчання історії у 5 класі. *Історія в школі*. 2016. №7-8. С.23-26; №9. С. 25-36.
55. Мисан В. Розподіл навчального часу на уроках історії як дидактична проблема. *Історія в школі України*. 2006. №7. С.22-29.
56. Мисан В. Характеристика уроку з пропедевтичного курсу історії. *Історія в школі*. 2011. №5. С. 26-31.
57. Мисан В. Готувати до вивчення історії (Основні тенденції в розвитку сучасної вітчизняної історичної пропедевтики). *Історія в школі України*. 2005. №4. С. 15-18.
58. Мокрогуз О. Оцінювання в контексті перевірки навчальних досягнень учнів з історії. *Історія в школі України*. 2013. №4. С.41-46.
59. Мокрогуз О. Методичні засади використання мультимедійної презентації. *Історія в сучасній школі*. 2012. № 4. С.35-38.
60. Мокрогус О. П., Єрмоленко А. О. Дидактичні ігри на уроках історії. 5-9 класи. Харків: Основа, 2004.
61. Мороз П. Особливості реклами як історичного джерела. *Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання*. 2013. №5. С.11-16.
62. Мороз І. В. Перше покоління українських підручників із всесвітньої історії: проблеми змісту і структури.
63. Мицик Ю. Нове чи призабуте старе: міркування про книжку «Шкільна історія очима істориків-науковців». *Історія в школах України*, 2008, №11-12.
64. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. *Історія України. Всесвітня історія. Основи правознавства*. К.: Освіта. 2013. 96с.
65. Осадчук Р. Умови, які забезпечують ефективність застосування самостійної роботи учнів у профільному навчанні. *Історія в школі*. 2007. №2. С.12-13.
66. Осадчук Р. Теоретико-методологічні засади використання між предметних зв'язків в умовах фундаменталізації змісту суспільно-гуманітарних предметів у старшій школі *Історія в школі*. 2012. Травень-червень. С.20-22.

67. Островський В. Тестовий контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів з історії в контексті компетентнісного підходу. *Історія в школі України*. 2010. № 2. С.4-13.
68. Павленко Л. Словесно ігрова форма навчання. *Історія в школі України*. 2016. №6. С. 23-27.
69. Павленко О. Контроль в освіті як дидактична категорія і наукова проблема. *Історія в школі*. 2015. №5. С.20-22.
70. Подобед О. Віртуальні навчальні екскурсії історичними просторами України та зарубіжних країн. *Історія в сучасній школі*. 2012. №6. С.27-29.
71. Пометун О. Вивчення історії в початковій школі як основа і найважливіший засіб вихова духовності, національної свідомості та розвитку мислення молодших школярів. *Історія в школі України*. 2006. №2. С.5-10.
72. Пометун О. Компетентнісний підхід у сучасній історичній освіті. *Історія в школі України*. 2017. №6. С.3-13
73. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К.: Вид-во «А.С.К.». 2004. 192с.
74. Пометун О. Методика навчання історії в школі. К.: Генеза, 2006.-328с.
75. Пометун О. Запитання як найважливіший спосіб взаємодії вчителя й учнів у процесі навчання. *Історія в школі України*. 2006. №3. С. 25-29.
76. Пометун О. Компетентнісний підхід у сучасній історичній освіті. *Історія в школі України*. 2007. №6. С.3-7.
77. Пометун О.І. Сучасний підручник: нові підходи – нові рішення. *Історія в школі*. 2008. № 5-6. С. 10-15.
78. Пометун О. І. Шкільний підручник з історії: ознаки нового покоління. *Проблеми сучасного підручника: Збірник наукових праць*. К.: Педагогічна думка, 2003. Вип.4. С. 159-166.
79. Пометун О.І. Як раціонально використовувати на уроці методичні можливості підручника нового покоління. *Історія в школах України*. 2004. № 3.
80. Пометун О.І. Підручник як засіб виховання громадянина (з практики реалізації основних принципів створення сучасного підручника з історії на прикладі підручника з новітньої історії України для 11 класу). *Історія в школах України*. 2005. № 4. С. 19-24.
81. Приходько А. Нові освітні технології та способи їх реалізації. *Історія в школі*. 2005. № 2. С. 23-29.
82. Приходько А. Перший урок, або щирі поради вчителю-початківцю. *Історія в школі*. 2006. С.9.
83. Приходько А. Урок та інші форми навчання у сучасній методиці викладання історії *Історія в школі*. 2016. №3. С.34-36.
84. Сахновський О. Європейський вимір історичної освіти в Україні: виклики та перспективи. URL: [file:///F:/User/Downloads/NZTNPU_ist_2014_2\(1\) 46.pdf](file:///F:/User/Downloads/NZTNPU_ist_2014_2(1) 46.pdf)
85. Сотніченко В. Дидактичні аспекти історичної освіти в контексті Болонського процесу. *Історія в школі*. 2005. №2. С. 19-22.
86. Сотніченко В. Дидактичні та методичні заходи запровадження інноваційних технологій в умовах переходу до кредитно-модульної системи організації навчального процесу. *Історія в школі*. 2005. №5. С. 14-19.
87. Сотніченко В. Демократичність у шкільній освіті, або імперативний аспект методів навчання. *Історія в школі*. 2007. №5. С.13-15.
88. Сотніченко В. Корекція результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів як педагогічна проблем. *Історія в школі України*. 2007. №7. С.29-31.
89. Сучасні підходи до історичної освіти. Львів; НВО «Українські технології», 2004. 128 с.
90. Терно С. Формування методологічної культури учнів у процесі навчання історії. *Історія в школі*. 2010. № 5-6.
91. Терно С. Історичне мислення: як його розвивати ? *Історія в школі України*. 2007. №5. С.8-10.
92. Терно С. Історичні поняття: структура і способи визначення. *Історія в школі України*. 2003. №3. С.36-37.

93. Терно С. Ознайомлення учнів із системою понять історичних курсів (Класифікації та шляхи формування понять). *Історія в школі України*. 2003. №4. С.24-26.
94. Терно С. Умови формування наукових понять у учнів на уроках історії. *Історія в школі*. 2000. №1. С.9-12.
95. Терно С. Чи навчені наші учні мислити критично? *Історія в школі України*. 2007. №7. С.18-23.
96. Терно С. Як підвищити ефективність навчання? (Науково-технологічні засади формування історич. понять). *Історія в школі України*. 2003. №5. С.21-25.
97. Терно С. Якість засвоєння історичних понять учнями загальноосвітніх шкіл. *Історія в школі України*. 2000. №4. С.28-32.
98. Удод О.А. Нові підходи до підготовки підручників із всесвітньої історії для основної та старшої школи в Україні. (Матеріали міжнародного семінару). *Історія в школах України*. 2003. № 6 .
99. Фідря О. Як розвивати знання. *Історія в школі України*. 2005. №4. С. 12-14; 2006. №3. С.9-14.
100. Фідря О. Роль та місце історичної особи на уроках історії. *Історія в школі України*. 2003. № 4. С 26-31.
101. Фідря О. Чи можливо зрозуміти історію? *Історія в школі України*. 2004. № 5. С 2-5.
102. Фідря О. Методологія історії та формування хронологічних і просторових компетенцій учнів. *Історія в школі*. 2003. №3. С.18-23.
103. Фоменко А, Пометун О. Сучасні комп'ютерні навчальні програми з історії та підходи до їх використання на уроках. *Історія в школах України*. 2002. №3
104. Фоменко А. Деякі підходи до розробки і створення навчальних комп'ютерних програм (комп'ютерних посібників) з історії. *Історія в школах України*. 2003. №1.
105. Фрейман Г. Загальнодидактична концепція реалізації освітньо-виховних завдань шкільної суспільствознавчої освіти. *Історія в школі*. 2006. № 4. С.26-29
106. Фрейман Г. Формування аксеологічної компетентності на уроках історії України в 11 класі *Історія в школі України*. 2017. № 6. С.13-14.
107. Фурман А. Підручник у модульно-розвивальній системі: зміст, структура, оформлення. *Рідна школа*. 2000. №7. С.23–32.
108. Чадаєва К. Ю. Методичні рекомендації щодо викладання та вивчення історичних дисциплін із застосуванням модульно-рейтингової оцінки знань. *Інформаційно-методичний вісник*. 1999. №1. С. 169–175.
109. Чубукова Т.О. Тематичне оцінювання навчальних досягнень учнів. 11 клас. *Історія в школах України*. 2008. № 2.
110. Чубукова Т.О. Проблема структури підручника з історії стародавнього світу. *Проблеми сучасного підручника: Збірник наукових праць*. К.: Комп'ютер у шолі та сімі, 1999. С. 123-126.
111. Ходок М. Методичні засади краєзнавчої роботи в загальноосвітній школі. *Історія в школі*. 2004. № 4. С. 10-12.
112. Худобець О. Використання комп'ютерного супроводу на уроках історії стародавнього світу в 6 класі. *Історія в школі України*. 2006. № 8. С.33-37.
113. Шеремет М. До проблеми формування критичного мислення особистості. *Історія в школі*. 2006. № 7-8.
114. Шульга О., Шульга А. Застосування наочних методів навчання із використанням технічних засобів (ТЗН) на уроках історії. *Історія в школі*. 2013. №6. С.25-26.
115. Яковлев Н.М., Сохор А.М. Методика и техника урока в школе. М., 1995.
116. Якубець А. Використання рольової гри на уроках всесвітньої історії в 11 класі. *Історія в школах України*. 2002. №3.

Контрольні питання.

1. Методика викладання історії - науково-педагогічна дисципліна.
2. Місце методики викладання історії в системі педагогічних та спеціальних наук.

3. Зародження методики викладання історії та шкільної історичної освіти в Україні.
4. Структура сучасної шкільної історичної освіти.
5. Шкільні програми з історії. Зміст і структура.
6. Зміст, структура та значення курсу всесвітньої історії в системі шкільної історичної освіти.
7. Зміст, структура та значення курсу історії України в системі шкільної історичної освіти.
8. Місце та роль краєзнавчого матеріалу в курсі історії України. Уроки з історії рідного краю.
9. Структура історичних знань школярів.
10. Історичні факти. Їх роль у вивченні історії.
11. Методика формування уявлення про історичний час.
12. Методика формування уявлення про історичний простір.
13. Історичні поняття. Класифікація. Взаємозв'язок засвоєння історичних фактів та понять.
14. Методика формування історичних понять.
15. Виховні можливості шкільного курсу історії та методика їх реалізації.
16. Розвиток вмінь учнів у процесі вивчення історії. Класифікація вмінь.
17. Методика формування вмінь в процесі вивчення історії.
18. Методика використання ТЗН на уроках історії.
19. Засоби та методи навчання історії.
20. Усний виклад історичного матеріалу. Вимоги до усного викладу.
21. Роль бесіди у вивченні історії. Види бесіди. Вимоги до її проведення.
22. Словесно-друкований метод навчання історії.
23. Методика роботи з підручником на уроках історії. Сучасні підходи до складання підручника.
24. Документальні матеріали. Їх значення та класифікація.
25. Методика вивчення історичних документів.
26. Використання поточної інформації на уроках історії.
27. Методика використання художньої літератури на уроках історії.
28. Значення використання наочності на уроках історії. Класифікація наочності.
29. Методика роботи з історичною картою.
30. Образотворча наочність. Методика її використання на уроках історії.
31. Практичний метод навчання історії.
32. Проблемний метод навчання історії.
33. Дидактична сутність міжпредметних зв'язків. Їх роль у вивченні історії.
34. Методика реалізації міжпредметних і міжкурсових зв'язків в процесі вивчення історії.
35. Урок - основна форма організації навчально-виховного процесу.
36. Специфічні форми навчально-виховного процесу з історії.
37. Вимоги до сучасного уроку з історії.
38. Класифікації типів уроків з історії.
39. Підготовка вчителя до уроку.
40. Характеристика комбінованого уроку.
41. Характеристика уроку узагальнення та систематизації знань, вмінь та навичок.
42. Характеристика уроку перевірки та оцінки знань, вмінь та навичок учнів.
43. Уроки семінарського та лабораторного типів.
44. Характеристика уроку-лекції.
45. Завдання перевірки знань та вмінь учнів на уроках історії.
46. Методика усної перевірки знань та вмінь учнів на уроках історії.
47. Методика письмової перевірки знань та вмінь учнів на уроках історії.
48. Позакласна робота з історії. Зміст, форми, значення.
49. Кабінет історії в школі.
50. Учитель історії.
51. Норми оцінювання знань та вмінь з історії.
52. Нетрадиційні типи уроків історії.
53. Особистісно-орієнтоване навчання історії.
54. Тести з історії. Методика їх складання та використання.

- 55. Використання ігрових елементів на уроках історії.
- 56. Комп'ютер на уроках історії.
- 57. Практичне завдання.